

Geen eurotaks maar seigniorage

De Europese Unie (EU) wil nieuwe eigen inkomsten. Hiermee wil ze een grotere autonomie ten opzichte van de lidstaten bereiken. De huidige nadruk aan de inkomstenkant van het budget op de directe afdrachten van de lidstaten leidt tot een eindeloos gesteggel bij het vaststellen van de begroting. Wat betalen we als land en wat krijgen we er als land voor terug: het notoire *juste retour*-denken. Echte Europese collectieve goederen schieten erbij in. Daarnaast is de EU meer dan een samenwerkingsverband tussen staten. De Unie is geëvolueerd tot een verband tussen staten en burgers. Daar hoort een nieuw eigen middel bij. Een eurotaks die direct wordt betaald door de burgers zelf.

Veel mogelijkheden voor een nieuw eigen middel van de EU zijn de laatste tijd de revue gepasseerd. Seigniorage, de geldscheppingswinst die het Europese Stelsel van Centrale Banken (ESCB) behaalt met de euro, past bijna probleemloos binnen het huidige kader van de EU, maar wordt niet genoemd.

Seigniorage ontstaat doordat de kosten om een eurobiljet te maken lager zijn dan de waarde die erop staat en de kosten om het in omloop te brengen. Daarnaast moeten commerciële banken een veelal renteloos tegoed bij de centrale banken aanhouden ter grootte van de hoeveelheid bankbiljetten in omloop (Rösl, 2002). De beleggingsresultaten die daarmee worden behaald, zijn ook een onderdeel van de geldscheppingswinst. De Canadese centrale bank (2010) geeft, in tegenstelling tot de Europese Centrale Bank (ECB), inzicht in de grootte van seigniorage. Het meest gebruikte Canadese dollarbiljet, dat van twintig dollar, levert minus alle kosten per jaar 95 dollarcent op. In de eurolanden gaat het om de opbrengsten van bijna veertien miljard eurobankbiljetten in omloop met een waarde van ruim achthonderd miljard euro. De totale seigniorage wordt geschat op 0,4 procent van het gezamenlijke bni van de lidstaten en daarmee bijna de helft van het EU-budget van 140 miljard euro (Begg *et al.*, 2008).

Seigniorage ligt in lijn met de huidige, traditionele eigen middelen. De inkomsten die worden behaald met de euro als gemeenschappelijke munt ontstaan dankzij EU-beleid en -instituties. De bestaande eigen middelen uit landbouwheffingen en douanerechten zijn daarop ook gebaseerd. Beide hebben een directe band met het beleid om in eigen voedsel te kunnen voorzien en met het ontstaan van de Unie als vrijhandelszone met een gemeenschappelijke buitengrens.

Een voordeel van seigniorage is dat de afdracht door de Europese Rekenkamer kan worden gecontroleerd. Iets wat met de huidige afdracht, waarvoor de seigniorage ten dele wordt ingewisseld, als percentage van het bni niet mogelijk is. De bni-bijdrage weerspiegelt macro-economische statistieken waarvoor de onderliggende gegevens niet direct gecontroleerd kunnen worden (Hiernaux-Fritsch en Moonen, 2010).

Er zijn wel politieke, juridische en praktische problemen bij de invoering van de seigniorage. Er zijn winnaars en verliezers. Armere EU-lidstaten gaan er in geringe mate op achteruit. Ze ontvangen nu meer aan seigniorage dan ze uitsparen aan een daling

in de bijdrage op basis van het bni. De seigniorage wordt nu door de ECB aan de nationale centrale banken uitgekeerd en komt uiteindelijk terecht bij de aandeelhouders. Nederland zou er ongeveer tien procent op vooruit gaan (Heinemann *et al.*, 2008). Helaas schept het laten wegvloeden van de geldscheppingswinst naar de EU geen band tussen de burgers en de EU. Terwijl de EU met een nieuw eigen middel de band met de burgers juist wil versterken. Zorgen omtrent een verlies aan onafhankelijkheid van het ESCB zijn daarentegen niet gerechtvaardigd. Inderdaad dient de seigniorage aan het EU-budget te worden afgestaan, maar in het pre-euro-tijdperk moesten de nationale centrale banken hun winsten aan de nationale staten afstaan. De financiële en operationele autonomie verandert dus niet (Begg *et al.*, 2008).

Tevens moet er een oplossing worden gezocht voor de onderscheiden juridische structuur van de nationale centrale banken. In de meeste EU-landen is de staat de enige aandeelhouder. In België, Oostenrijk en Italië, daarentegen, zijn er alleen of naast de staat nog private aandeelhouders.

Seigniorage kan jaar op jaar behoorlijk schommelen. Seigniorage wordt ook wel inflatiebelasting genoemd (Buiten, 2007). Immers, hoe groter de prijsstijging, des te meer geld we nodig hebben. Ook moet er een praktische oplossing worden gezocht voor landen die de euro niet of nog niet hebben ingevoerd. Een oplossing zou kunnen zijn die landen aan de hand van hun bijdrage van het bni te laten betalen. De totale seigniorage van het ESCB zou dan van de bijdrage van de eurolanden kunnen worden afgetrokken (Heinemann, 2008).

Seigniorage als nieuw eigen middel voor de EU heeft als groot voordeel dat, omdat de bni-bijdrage van een lidstaat navenant afneemt, de *juste retour*-discussies waarschijnlijk ook afnemen. Het gaat immers nog maar om een kleine bijdrage. Beleid dat voor de EU als geheel een toegevoegde waarde heeft, schiet er dan minder bij in.

LITERATUUR

- Bank of Canada (2010) *Seigniorage*. Achtergrondinformatie op www.bankofcanada.ca/en/backgrounders_mei.
- Begg, I., H. Enderlein, J. Le Cacheux en M. Mrak (2008) *Financing the European Union budget*. Brussel: Europese Commissie.
- Buiten, W. (2007) *Seigniorage*. Centre for Economic Performance Discussion Paper, 2007(786).
- Heinemann, F., P. Mohl en S. Osterloh (2008) *Reform options for the EU own resource system*. Heidelberg: Physica-Verlag.
- Hiernaux-Fritsch, S. en A.F.W. Moonen (2010) *Financiering van de begroting van de Europese Unie*. SEW, 2010(5).
- Rösl, G. (2002) *Seigniorage in der EWU. Eine Analyse der Notenbankgewinnstehung und -verwendung des Eurosystems*. Frankfurt am Main: Peter Lang.

AUKE LEEN

docent aan de Universiteit van Leiden

De redactie behoudt zich het recht voor inzending voor de rubriek **mening** te wijzigen, in te korten, aan te passen of te redigeren ten behoeve van de leesbaarheid en argumentatie.